

24.07.2026

NATO Zirvesi Gerekçesiyle Tutuklananlar Serbest Bırakılsın, İşkence Suçunu İşleyenler Yargılsın!

7-8 Temmuz'da Ankara'da gerçekleştirilen 36. NATO zirvesi kapsamındaki kısıtlamalar ve uygulamalar, işkence ve kötü muamele yasağı başta olmak bir dizi hak ihlaline yol açtı. Zirve öncesinde ve sırasında ulaşım hakkından gösteri ve toplantı özgürlüğüne kadar pek çok temel hak kısıtlanmış, keyfi gözaltı ve tutuklamalar yaşanmış fiili bir Olağanüstü Hal (OHAL) rejimi hayata geçirilmiştir.

Muhalef görüşlerin açıklanmasının önüne geçen uygulamalar ile temel bir insan hakkı olan ve Anayasa'nın 26. Maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğü ihlal edilmiştir. Zirve kapsamında uygulanan akreditasyon nedeniyle eleştirel basının zirveyi izlemesinin önüne geçilmiştir.

Günlük yaşamı etkileyecek biçimde çalışma saatleri yeniden düzenlenmiş ve bazı mekânlar kapatılmış ve kent içi seyahat hakkı orantısız bir biçimde sınırlandırılmıştır.

Anayasal haklar ihlal edilmiştir

Anayasal bir hak olan toplantı ve gösteri özgürlüğünü kısıtlayan uygulamalar, valiliğin 13 gün süreyle her türlü eylem türü yasakladığı Ankara ile sınırlı kalmamıştır. Eskişehir, Karabük, Adana ve Konya'da 10 gün, Elazığ'da ise 14 gün süreyle her türlü protesto daha zirve başlamadan yasaklanmıştır.

Ayrıca, NATO zirvesi kapsamındaki güvenlik tedbirleri adı altında Ankara ve İstanbul merkezli birçok ilde gözaltı operasyonları gerçekleştirilmiştir. Bu operasyonlarda sadece Ankara'da ve yine sadece 23 Haziran günü iki yüzden fazla insan gözaltına alınmıştır.

TİHV verilerine göre tespit edilebildiği kadarıyla 12 Haziran – 9 Temmuz arasında 979 kişi gözaltına alınmıştır.

Diğer tüm haklar gibi toplantı ve gösteri özgürlüğü ve ifade özgürlüğü de herkes içindir. NATO Zirvesi öncesinde gerçekleştirilen gözaltı ve tutuklamalar Anayasa'nın 19. Maddesinin ve AİHS'in 5. Maddesinin ihlaline varmıştır.

Gözaltına alınan; 4 aydır ev hapsinde bulunan İHD Ankara Şube Yönetim Kurulu üyesi Tuğba Kahraman, İHD üyeleri; Metin Uzunöz, Gültekin Koçdemir, Ali Kürşat Tunç, Mahmut Kahraman, Aslıhan Han Özden, İHD Gençlik Komisyonu üyeleri Muzaffer Can Erdoğan, Hasan Basri Usta, Mert Ahmet Aldemir, Emirhan Gedik, Zehra Camcı, Şevin Özden, Yağmur Esmâ Akçaoğlu tutuklanmıştır.

23 Temmuz itibarıyla, Ankara'da tutuklananlardan aralarında KaosGL Genel Yayın Yönetmeni ve İHD üyesi Yıldız Tar, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Emel Memiş'in de olduğu 30'dan fazla kişi tahliye edilmiştir.

İHD Şube Yönetim Kurulu üyesi Hatice Yıldız ve üyemiz Serap Ağcaoğlu hakkında ise ev hapsi tedbiri uygulanmıştır.

Dahası, bu operasyonlarda gözaltına alınan ve tutuklananlar arasında çok sayıda hak savunucusu, hukukçu, öğrenci, akademisyen, sendikacı, LGBTI+ aktivistleri ve siyasetçinin bulunması, bu keyfi tutuklamaların iktidarı eleştiren kesimleri hedef aldığı bir diğer göstergesidir.

NATO’nun önleyici savaş operasyonları benzeri “önleyici” gözaltı ve tutuklamalar

Gözaltına ve tutuklamalar somut bilgi ve delillerden yoksundur. "NATO Zirvesi öncesi önleyici operasyon" adı altında yürütülen bu soruşturmada, başından sonuna kadar hem ulusal mevzuata hem de taraf olunan uluslararası sözleşmelere aykırı yol ve yöntemler kullanılmıştır.

Hukuki dayanaktan yoksun, soyut gerekçelerle gözaltı ve tutuklama işlemleri gerçekleştirmiştir. Gözaltına alınanlar “hangi örgüte üyesin, kod adın var mı, X örgütü hakkında bilgi verin” şeklinde somut bir iddiaya dayandırılmayan sorular yöneltilmiş ve yine bu soyut iddialar gerekçe gösterilerek tutuklanmışlardır. Bu durum, gözaltına alınanlara yönelik emniyetteki sorgu sırasındaki bu soruların hukukta olmayan bir “**önleyici gözaltı**” olduğu ve hiçbir bilgiye ve delile dayandırılmadan insanların gözaltına alınıp tutuklandığını göstermektedir.

Mutlak yasak olan işkence yasağı ihlal edilmiştir

İşkence ve kötü muamele her koşul altında mutlak yasaktır. Gözaltına alınanların tamamına yakınına zorlayıcı pozisyonlarda ters kelepçe uygulanmış olması, işkence ve kötü muamele yasağının ihlalidir.

Zirve öncesi gözaltına alınan ve tutuklanan kişilerden veya avukatlarından edindiğimiz bilgilere göre, gözaltına alınan kişilerin yine tamamının yakınının evlerine kapıları kırılarak girilmiştir. Kimi ev baskınları sırasında, evde bulunan diğer kişilerin de ev araması süresi boyunca ters kelepçeli şekilde bekletildikleri öğrenilmiş, en az 1 çocuğun bu ihlale uğradığı tespit edilmiştir. Gözlemlediğimiz kadarıyla gözaltına alınanların önemli bir kısmı savcılığa da ters kelepçeli şekilde sevk edilmiştir. **Defalarca dile getirdiğimiz gibi, ters kelepçe bir işkence ve kötü muamele yöntemidir.**

Gözaltına alınan kişiler emniyette işkence ve kötü muameleye maruz bırakılmakla kalmamış, avukatlarına da şiddet uygulanmıştır.

Çok sayıda kişi keyfi biçimde tutuklanmış, tutuklanmayan kişiler hakkında da keyfiyen adli kontrol şartı uygulanmıştır.

Tüm bu uygulamalar Anayasa’nın 17. Madde ve AİHS 3. Maddesinin ihlaline yol açmıştır.

NATO zirvesi bahanesiyle temel insan haklarının ihlal edilmesi de bu ihlallerin normalleştirilmesini de kabul etmiyoruz!

İnsan hakları savunucuları başta olmak üzere, keyfi biçimde tutuklanan kişilerin derhal tahliye edilmesini, haklarındaki suçlamaların düşürülmesini, işkence ve kötü muamele suçunu işleyen kolluk hakkında derhal etkili, bağımsız, kapsamlı soruşturma sürecinin yürütülmesini talep ediyoruz.

NATO bahanesiyle haklarımızın kısıtlanmasına izin vermeyeceğiz.

Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD)
İnsan Hakları Derneği (İHD)
Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK)
Kaos GL Derneği
Özgürlük için Hukukçular Derneği (ÖHD)
Pir Sultan Abdal Kültür Derneği (PSAKD)
Türk Tabipleri Birliği
Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV)